

Til Kunnskapsdepartementet

Høring Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven

Hørings svar fra Statped

Innledning og presiseringer

Statped leverte 25.06.20 høringssvar på «NOU 2019:23 Ny opplæringslov». Vi er glade for å kunne gi et høringssvar også til Kunnskapsdepartementets forslag til ny opplæringslov, basert på opplæringslovutvalgets rapport, høringsinnspillene til denne og flere høringmøter. Statped kommer ikke med høringsuttalelse til endringer i friskoleloven.

Departementet har levert et grundig og godt høringsnotat og lovforslag. Statped synes det er positivt at flere av våre innspill fra høringen til NOU 2019:23 er tatt til følge.

Vi har også denne gangen valgt å konsentrere høringsuttalelsen om kapitler og paragrafer som vi mener er særlig viktige for å sikre en god og trygg opplæring for barn, unge og voksne med særskilte behov. Vi har derfor valgt å kommentere kapitlene 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, og 19. Der vi henviser til gjeldende opplæringslov, kommer dette tydelig fram i teksten.

Høringsuttalelse til lovforslaget til ny opplæringslov

Kapittel 1 Formålet med og krava til opplæringa

§ 1-1. Formålet med lova og kva lova gjeld

Lova skal leggje til rette for at barn, ungdom og vaksne får god opplæring i eit godt miljø.

Lova gjeld for grunnskoleopplæring, vidaregåande opplæring og verksemd knytt til opplæringa. Lova gjeld ikkje for skolar som er godkjende etter friskolelova.

- Statped mener det bør lovfestes et forsvarlighetskrav for opplæringen, slik opplæringslovutvalget foreslo. Vi mener også at formuleringen i § 12-2 vedr. retten til et godt og trygt skolemiljø er god og foreslår at første setning i

§ 1-1 endres til:

«Lova skal leggje til rette for at barn, ungdom og vaksne får god **og forsvarleg opplæring i eit miljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring.**»

- Som vi skrev i høringssvaret til NOU 2019:23, er det Statpeds erfaring at stor variasjon i lokal kompetanse kan gjøre det krevende å definere om opplæringen er forsvarlig. Departementet bør derfor vurdere om det skal hjemles i paragrafen at departementet kan gi en forskrift som utdypet begrepet «forsvarleg».

Kapittel 2 Rett og plikt til grunnskoleopplæring

§ 2-4 Utsett og tidleg skolestart

Kommunen skal la eit barn byrje på skolen det året barnet fyller sju år, dersom foreldra søker om det eller samtykkjer og gode grunnar talar for det.

Kommunen skal la eit barn byrje på skolen det året barnet fyller fem år, dersom foreldra søker om det eller samtykkjer og særlege grunnar talar for det.

I vurderinga etter første og andre avsnitt skal kommunen leggje særleg vekt på kva føresetnader barnet har for læring og for utvikling av sosial samkjensle»

Statped opprettholder sitt synspunkt fra høringen til NOU 2019:23:

- Dette er et valg som vil påvirke hele utdanningsløpet. Derfor mener Statped at kravet om at PP-tjenesten gjør en sakkyndig vurdering ved tidlig skolestart og fritak for opplæringsplikten bør videreføres. Dette vil sikre en forsvarlig vurdering, gitt av et lovhjemlet organ ut fra gitte kriterier, av hva som er «særlege grunnar» før vedtak fattes.

§ 2-6 Kva grunnskole eleven skal gå på

Elevane har rett til å gå på ein skole i nærmiljøet.

Kommunen kan gi forskrift om skolekrinsar. Kravet i § 38 første avsnitt bokstav c i forvaltningsloven om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

Ved tildeling av skoleplass eller fastsetjing av ei forskrift om skolekrinsar skal kommunen leggje særleg vekt på kva skole som ligg nærast heimen. Kommunen kan òg ta omsyn til topografi, trafikktilhøve og kapasiteten på skolane, og dei kan sørge for at barn i same nabolag får gå på same skole.

Ei forskrift om skolekrinsar kan opne for å gjere unntak frå dei fastsette skolekrinsane når skolen i krinsen ikkje har ledig kapasitet.

Etter søknad kan eleven takast inn på ein annan skole enn den eleven soknar til.

- Statped støtter prinsippet om at elevene har rett til å gå på en skole i nærmiljøet.
- Det bør presiseres i paragrafen at for elever med rett til opplæring i og på norsk tegnspråk kan opplæringen gis ved en annen skole, slik det utdypes nærmere i § 3-4.

Kapittel 3 Val av skriftspråk og særskilde språkrettar i grunnskoleopplæringa

§ 3-2 Opplæring i og på samisk i grunnskolen

Samiske elevar har rett til opplæring i anten nordsamisk, sørsamisk eller lulesamisk. Samar er dei som kan skrivast inn i samemanntalet, og barna deira.

Alle elevar som bur i forvaltningsområdet for samisk språk etter sameloven § 3-1, har rett til opplæring i og på samisk. Kommunar i forvaltningsområdet for samisk språk kan

gi forskrift om at elevane skal ha opplæring i grunnleggjande ferdigheiter i samisk og opplæring om samisk kultur.

Dersom minst ti elevar i ein kommune utanfor forvaltningsområdet for samisk språk krev opplæring i og på samisk, har dei rett til det. Retten står ved lag så lenge det er minst seks elevar att som vil ha slik opplæring.

Elevar på 8. til 10. trinn vel sjølve om dei skal ha opplæring i samisk og likeins om dei skal ha opplæring i og på samisk. Elevane sjølve kan klage på enkeltvedtak om opplæring i samisk og på enkeltvedtak om opplæring i og på samisk etter reglane i § 29-1 og reglane i forvaltningsloven kapittel VI.

Opplæringa på samisk kan leggjast til ein eller fleire skolar i kommunen.

Dersom skolen ikkje har lærarar som kan gi opplæring i samisk, kan opplæringa givast på ein annan måte. Dersom opplæringa i samisk blir gitt som fjernundervisning etter § 14-4, skal kommunen likevel tilby ein del av opplæringa i eit samiskspråkleg miljø når det er nødvendig for at opplæringa skal vere trygg og pedagogisk forsvarleg.

- Statped støtter samiske elevers rett til opplæring i nordsamisk, sørsamisk eller lulesamisk. Vi mener imidlertid at antallet elever som skal til for at man har denne retten utenfor forvaltningsområdet for samiske språk er altfor strengt og kan føre til at færre samiske elever får opplæring på eget morsmål. Retten bør derfor gjelde uavhengig av antall elever.
- Statped støtter også at opplæringen kan gis på annen måte, dersom skolen ikke har lærere med samisk kompetanse.

§ 3-4 Opplæring i og på norsk teiknspråk i grunnskolen

Elevar med høyrselshemming har rett til opplæring i og på norsk teiknspråk. Elevar på 8. til 10. trinn vel sjølve om dei skal ha slik opplæring, og dei kan klage på enkeltvedtak om opplæring i og på norsk teiknspråk etter reglane i § 29-1 og reglane i forvaltningsloven kapittel VI.

Dersom skolen ikkje har lærarar som kan gi opplæring i norsk teiknspråk, kan opplæringa givast på ein annan skole. Dersom opplæringa blir gitt som fjernundervisning etter § 14-4, skal kommunen likevel tilby ein del av denne opplæringa i eit teiknspråkleg miljø når det er nødvendig for at opplæringa skal vere trygg og pedagogisk forsvarleg.

Kommunen kan fastsetje kva skole opplæringa på norsk teiknspråk skal givast på.

- Å avgrense retten til å gjelde «elever med hørselshemming» utestenger grupper som tidligere falt inn under formuleringen «...eller som etter sakkyndig vurdering har behov for slik opplæring» (ref. gjeldende opplæringslov § 2- 6). Statped foreslår at denne formuleringen videreføres slik at retten til tegnspråkopplæring også ivaretar elever med tegnspråkbrukere i nære relasjoner, og elever med andre kommunikasjonsutfordringer.
- I høringsforslaget fra regjeringen (s. 228) skisseres to alternativer:
 - Rett til opplæring i faget tegnspråk etter læreplanen i norsk tegnspråk og ellers følge «ordinære» læreplaner
 - Rett til opplæring i og på tegnspråk, og følge alle læreplanene for elever med tegnspråk, der eleven får opplæring på tegnspråk også i de fagene det ikke er utarbeidet egne læreplaner.

Statped foreslår at disse alternativene inkluderes i lovteksten.

- Statped støtter utvalgets anbefalinger om at elever som velger opplæring i tegnspråk bør få de samme ekstra timene som følger med for elever som velger opplæring i og på norsk tegnspråk.

- Sakkyndig vurdering: Statped støtter at kravet om sakkyndig vurdering ikke videreføres. Det må gis en hjemmel i paragrafen slik at departementet kan gi en forskrift som definerer:
 - krav til kompetanse
 - elevens behov for tospråklig opplæring
 - omfang og organisering

For barn og unge som ikke har nedsatt hørsel, men som har behov for opplæring i og/eller på tegnspråk, bør kravet om sakkyndighet fortsatt gjelde.

- Statped foreslår at kommunene skal ha plikt til å tilby opplæring i/på tegnspråk på en alternativ opplæringsarena, dersom de selv ikke har kompetanse til å gi en tegnspråklig opplæring og ivareta elevens behov for å være en del av et tegnspråklig miljø.

Kapittel 3 og 6. Val av skriftspråk og særskilde språkrettar i grunnskoleopplæringa og val av skriftspråk og særskilde språkrettar i den vidaregåande opplæringa

§ 3-5 Opplæring i punktskrift i grunnskolen

Elevar som er blinde eller sterkt svaksynte, har rett til nødvendig opplæring i punktskrift.

§ 6-4 Opplæring i punktskrift i den vidaregåande opplæringa

Elevar som er blinde eller sterkt svaksynte, har rett til nødvendig opplæring i punktskrift.

- Statped støtter ikke utvalgets forslag om at disse paragrafene skal plasseres i kapittel 3 og kapittel 6. Punktskrift er ikke et skriftspråk, men et skriftsystem. Derfor bør ikke retten til punktskrift plasseres i kapitlene om valg av skriftspråk og særskilte språkrettigheter.
- Statped støtter at man i det nye forslaget til opplæringslov har valgt å plassere retten til opplæring i bruk av nødvendige fysiske hjelpemidler og mobilitet i en egen paragraf (§ 11-5) og ikke sammen med retten til opplæring i punktskrift. Retten til opplæring i punktskrift bør plasseres i kapittel 11 og sees i sammenheng med § 11-5
- Det må gis en hjemmel i paragrafen til at departementet kan gi en forskrift som definerer hvilken kompetanse som er nødvendig for at eleven skal kunne få opplæring av kvalifiserte lærere/spesialpedagoger.

Departementet foreslår å fjerne kravet om sakkyndig vurdering fra den pedagogisk-psykologiske tjenesten før vedtak om personlig assistanse eller fysisk tilrettelegging, tidlig eller utsatt skolestart, opplæring i og på norsk tegnspråk og opplæring i punktskrift mv. (ref. høringsnotatet, s. 39). Dette gjelder både for grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring.

- Statped støtter ikke forslaget og mener det fortsatt må være krav om sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten før det fattes vedtak om opplæring i punktskrift (§§ 3-5 og 6-4).
- Statped mener at sakkyndig vurdering fra en uavhengig instans (PP-tjenesten) er viktig for å sikre at det settes av tilstrekkelige ressurser til opplæringen. Derfor må det fortsatt være krav om sakkyndig vurdering før det fattes vedtak om opplæring i punktskrift. Statpeds erfaring er at et sakkyndighetskrav fører til at PP-tjenesten må

oppretholde eller skaffe seg tilstrekkelig kompetanse på området. Krav om sakkyndig vurdering vil dermed kunne sikre at kommunen sørger for nødvendig kompetanse i opplæringen til blinde og sterkt svaksynte elever.

Kapittel 4 Skyss, leksehjelp, SFO, skoletur og overgang frå barnehage til skole

§ 4-4 Rett til losji og plikt til å la seg innlosjere for elevar i grunnskolen

Elevar som ikkje har rett til skyss etter § 4-3, har rett til losji. Desse elevane har og plikt til å la seg innlosjere om ikkje foreldra sørgjer for skyss og dekkjer kostnadene. Kommunen skal sørge for losji og ha tilsyn med innlosjerte elevar.

Statped støtter forslaget om at kommunen har ansvar for losji og tilsyn.

§ 4-6 Skolefritidsordning (SFO)

Kommunen skal ha tilbod om skolefritidsordning før og etter skoletid for elevar på 1. til 4. trinn og for elevar med særlege behov på 1. til 7. trinn.

Kommunen kan krevje at foreldra dekkjer kostnadene til skolefritidsordninga. Kommunen skal leggje til rette for leik og kultur- og fritidsaktivitetar i skolefritidsordninga. Aktivitetane skal vere tilpassa alderen, funksjonsevna og interessene til barna. I skolefritidsordninga skal barna få omsorg og bli passa godt på, og barn med nedsett funksjonsevne skal få gode utviklingsvilkår.

Som hovudregel skal rektor vere leiar for skolefritidsordninga dersom ordninga er knytt til ein skole.

Kommunen kan nytte private til å drive skolefritidsordninga.

Kommunen skal gi forskrift om skolefritidsordninga. Forskrifta skal ha reglar om

- a) eigarforhold*
- b) kven som er opptaksmyndigheit*
- c) opptakskriterium*
- d) opptaksperiode og oppseiing*
- e) foreldrebetaling*
- f) leike- og opphaldsareal*
- g) dagleg opphaldstid og årleg opningstid*
- h) personale og leiing.*

Departementet kan gi forskrift om moderasjonsordningar og rammeplan for skolefritidsordninga.

Statped er positive til at det kommer tydelige lovkrav til SFO og mener at dette sammen med rammeplan for SFO, gir klare føringer som ivaretar mangfoldet og alle barns rett til å delta og være inkludert.

§ 4-8 Overgangen frå barnehagen til skolen

Kommunen skal sørgje for at barna får ein trygg og god overgang frå barnehagen til skolen og skolefritidsordninga.

Statped opprettholder sitt synspunkt fra forrige høring og støtter forslaget om at kommunene fortsatt skal sørge for en trygg og god overgang fra barnehagen til skolen og skolefritidsordningen.

Statped *støtter ikke* at plikten til å utarbeide en plan for overgangen fjernes i lovforslaget.

- Overgangen fra barnehagen til skolen kan være utfordrende, særlig for barn med behov for særskilt tilrettelegging.
- Statped erfarer at det er store variasjoner i hvordan kommuner ivaretar denne overgangen. Det kan påvirke det likeverdige opplæringstilbudet og utfordrer prinsippet om at det er vurderingen om hva som er elevens beste som skal ligge til grunn.
- En plan kan bidra til å sikre både god og nødvendig overføring av kunnskap mellom barnehage og skole.

Kapittel 5 Rett til vidaregående opplæring

§ 5-5 Rett til omval

Elevar har rett til så mange omval som dei ønskjer, innan søknadsfristen for inntak det kalenderåret dei fyller 19 år. Dei som ikkje har nytta retten til omval før denne fristen, har rett til eitt omval seinare.

Statped støtter departementets forslag om at ungdommer får rett til et ubegrenset antall omvalg fram til søknadsfristen for inntak det kalenderåret de fyller 19 år, og at de som ikke har gjort omvalg før dette, fremdeles vil beholde retten til ett omvalg. Skoleeier må sørge for god rådgivning og veiledning i forbindelse med omvalg.

Kapittel 6 Val av skriftspråk og særskilde språkrettar i den vidaregående opplæringa

§ 6-2 Opplæring i samisk i den vidaregående opplæringa

Samiske elevar har rett til opplæring i anten nordsamisk, sørsamisk eller lulesamisk. Samar er dei som kan skrivast inn i samemanntalet, og barna deira.

Alle elevar som har hatt opplæring i eller på samisk i grunnskolen, har rett til opplæring i samisk i den vidaregående opplæringa.

Dersom skolen ikkje har lærarar som kan gi opplæring i samisk, kan opplæringa givast på ein annan måte. Dersom opplæringa i samisk blir gitt som fjernundervisning etter § 14- 4, skal kommunen likevel tilby ein del av opplæringa i eit samiskspråkleg miljø når det er nødvendig for at opplæringa skal vere trygg og pedagogisk forsvarleg.

Statped mener at elever som i grunnskolen har hatt opplæring i og på samisk, skal ha rett til opplæring i og på samisk også i vidaregående opplæring. Statped støtter også at opplæring i samisk kan gis på annen måte, dersom skolen ikke har lærere som kan gi opplæring i samisk.

§ 6-3 Opplæring i og på norsk teiknspråk i den vidaregående opplæringa

Elevar med høyrselshemming har rett til å få opplæring ved hjelp av teiknspråktolk eller til å gå på vidaregående skolar som har opplæring i og på norsk teiknspråk. Elevane som går i ordinære vidaregående skolar, og som nyttar tolk, kan velje å få opplæring i faget norsk teiknspråk med utvida timetal.

Retten til opplæring i og på norsk teiknspråk gjeld berre innanfor dei utdanningsprogramma og programområda som skolane har tilbod om, og delar av opplæringa kan givast ved hjelp av teiknspråktolk.

- Å avgrense retten til å gjelde «elever med hørselshemming» utestenger grupper som tidligere falt inn under formuleringen «...eller som etter sakkyndig vurdering har behov for slik opplæring» (ref. gjeldende opplæringslov § 3-9). Statped foreslår at denne formuleringen videreføres slik at retten til tegnspråk-opplæring også ivaretar elever med tegnspråkbrukere i nære relasjoner, og elever med andre kommunikasjonsutfordringer.
- I likhet med nåværende lovtekst skiller det mellom to ulike opplæringsalternativer. Dette fremgår tydelig av gjeldende opplæringslov § 3-9:
«Ungdom som har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1 og som har teiknspråk som førstespråk, eller som etter sakkunnig vurdering har behov for slik opplæring, har rett til å velje vidaregåande opplæring i og på teiknspråk i eit teiknspråkleg miljø etter andre leddet, eller rett til å velje å bruke tolk i ordinære vidaregåande skolar. Med teiknspråkleg miljø er meint skolar som har tilrettelagde opplæringstilbod i og på teiknspråk for hørselshemma elevar.»
Statped foreslår at disse alternativene inkluderes i paragrafteksten.
- Statped støtter at kravet om sakkyndig vurdering ikke videreføres. Det må gis hjemmel for at departementet kan gi en forskrift som definerer:
 - krav til kompetanse
 - elevens behov for tospråklig opplæring
 - omfang og organiseringFor barn og unge som ikke har nedsatt hørsel, men som har behov for opplæring i og/eller på tegnspråk, bør kravet om sakkyndighet fortsatt gjelde.
- Det er også uheldig at formuleringen «teiknspråkleg miljø», og presiseringen av hvordan dette skal forstås, er strøket i den nye lovteksten.

Kapittel 9 Skyss, bustad, oppfølgingsteneste og overgang frå grunnskole til vidaregåande opplæring

§ 9-5 Overgangen frå grunnskolen til den vidaregåande opplæringa

Fylkeskommunen skal sørge for at elevane får ein trygg og god overgang frå grunnskolen til den vidaregåande opplæringa. Kommunen skal samarbeide med fylkeskommunen om overgangen.

Dersom eleven skal starte i ein vidaregåande skole som er godkjend etter friskolelova, gjeld kommunens plikt i første avsnitt tilsvarande overfor den frittstående vidaregåande skolen.

Statped gir støtte til denne paragrafen, og vil samtidig understreke at det må tydeliggjøres hva «trygg og god overgang» betyr. Når begynner denne overgangen, og hvilken dokumentasjon skal følge eleven? Det er skoleeier (fylkeskommunen) som skal sørge for at denne retten blir ivaretatt, og det er viktig at det etableres system som sikrer at også elevenes stemme og rett ivaretas i denne sammenheng.

Kapittel 10 Det beste for eleven, medverknad, skoledemokrati og skolereglar

§ 10-1 Det beste for eleven

I alle handlingar og avgjerder som vedkjem elevar, skal det takast grunnleggjande omsyn til kva som er best for kvar elev.

Statped opprettholder kommentaren fra forrige høring om at «barnets beste-vurderinger» etter vår erfaring være kan krevende. Statped foreslår derfor at paragrafen gir hjemmel for at departementet gir en forskrift for å konkretisere og veilede til pliktene i hjemmelen. Statped mener også at det er viktig at en ivaretar balansen mellom best for det enkelte individ og best for elevgruppa.

§ 10-2 Elevane sin rett til medverknad

Elevane har rett til medverknad i alt som gjeld dei sjølve etter denne lova. Elevane skal få tilstrekkeleg og tilpassa informasjon og har rett til å ytre meiningane sine fritt. Elevane skal bli høyrde, og det skal leggjast vekt på meiningane deira etter alder og modning.

Statped mener dette er en viktig paragraf, men god medvirkning forutsetter at det tilrettelegges for medvirkning for alle elever uavhengig av språk, kommunikasjonsevne og kommunikasjonsform.

Kapittel 11 Arbeidet for å sikre at elevane har tilfredsstillande utbytte av opplæringa

Statped støtter Departementets forslag om den foreslåtte tredelingen med § 11-4 Rett til personlig assistanse, § 11-5 Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel og § 11-6 Individuelt tilrettelagd opplæring.

§ 11-1 Tilfredsstillande utbytte av opplæringa

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at opplæringa er [tilpassa/universell], det vil seie at elevane skal få eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa uavhengig av funksjonsnivå, og at alle skal få utnytta og utvikla evnene sine.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at lærarane følgjer med på utviklinga til elevane og vurderer om dei har tilfredsstillande utbytte av opplæringa.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at lærarane melder frå til rektor dersom det er tvil om at ein elev har tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Om det må til, skal skolen setje i verk eigna tiltak.

Skolen skal vurdere om tiltaka er nok til å gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa, eller om eleven kan trenge individuelt tilrettelagd opplæring.

- Opplæringslovutvalget foreslo å erstatte betegnelsen «tilpasset opplæring» med «universell opplæring». Departementet har ikke landet på hvilken betegnelse de vil bruke. Statped skrev i sitt forrige høringssvar at vi var bekymret for at begrepet universell opplæring ville svekke retten til tilpasset opplæring basert på den enkeltes evner og forutsetninger, noe vi mener er viktig også sett ut fra et inkluderingsperspektiv. Vi fastholder vårt standpunkt.
- Departementet skriver i høringsnotatet at hvis de faller ned på å bruke begrepet universell, skal både mangfoldet av elever ivaretas gjennom metodevalg, oppgavetyper og organisering. I tillegg skal elevene kunne gjennomføre og delta i læringsfellesskapet uavhengig av hvilken individuell tilrettelegging de måtte ha behov for. Vi støtter departementet i disse presiseringene.

§ 11-2 Intensiv opplæring på 1.–4. trinn

På 1. til 4. trinn skal kommunen sørge for at elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring. Dersom det er best for eleven, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning.

§ 11-3 Intensiv opplæring i den vidaregåande opplæringa

I den vidaregåande opplæringa skal fylkeskommunen sørge for at elever som står i fare for ikkje å bestå fag, raskt får eigna intensiv opplæring. Dersom det er best for eleven, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning.

Statped støtter forslaget om intensiv opplæring, men mener at også mellomtrinnet og ungdomstrinnet må omfattes av denne retten.

§ 11-5 Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel

Elevar har rett til dei tekniske hjelpemidla og den fysiske tilrettelegginga dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho. Elevane har òg rett til nødvendig opplæring i bruk av slike tekniske hjelpemiddel.

Elevar som er blinde eller sterkt svaksynte, har rett til nødvendig opplæring i mobilitet slik at dei kan komme seg til og frå skolen og ta seg fram på skolen og i heimemiljøet.

Statped støtter at det gis en rett slik det beskrives i forslag til §11-5. Statped mener videre at det fortsatt må være krav om sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten før det fattes vedtak om opplæring i bruk av tekniske hjelpemidler og i mobilitet. Det bør vurderes om retten til opplæring i å komme seg til og fra skolen og ta seg fram på skolen og i hjemmemiljøet også skal gjelde for elever som har behov for tilrettelagte fremkomstmidler.

- En sakkyndig vurdering skal beskrive opplæringsbehov, omfang og organisering av opplæringen og er viktig for å sikre at eleven får tilstrekkelige ressurser i form av tid og kompetanse for å nå målet om tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Vi viser til vår argumentasjon i kommentaren til §§ 3-5 og 6-4 og mener denne også gjelder for §11-5.

Statped har følgende kommentarer vedrørende ADL-trening i forslaget til ny opplæringslov:

- I høringsnotatet beskrives ADL-trening som «hjelp til på- og avkledning, hjelp i forbindelse med mat, toalettbesøk og annen trening i dagliglivets gjøremål.» (s. 254). Statped mener dette er en for snever definisjon. For elever som er blinde eller sterkt svaksynte, innebærer opplæring i ADL-ferdigheter å lære kompenserende strategier og teknikker for å kunne utføre dagligdagse gjøremål. I skolesammenheng er slike ferdigheter avgjørende for at eleven skal kunne opptre så selvstendig som mulig i ulike aktiviteter.
- Eksempler på nødvendige ADL-ferdigheter kan være aktiviteter innen skolens praktiske og estetiske fag, f.eks. i faget mat og helse. På skolekjøkkenet må eleven kunne betjene komfyren og håndtere varme kasseroller, bruke skarpe kniver og andre kjøkkenredskaper som kjøkkenvekt og måleredskaper.
 - Statpeds erfaring er at mange blinde eller sterkt svaksynte elever foretrekker at slik opplæring skjer i skjermete omgivelser uten medelever til stede.
 - Målet med opplæringen er at eleven skal styrke sine forutsetninger for å kunne delta i læringsfelleskapet på lik linje med sine medelever.

- Statped mener at eleven bør sikres slik opplæring gjennom en særskilt rett på lik linje med opplæring i punktskrift, mobilitet og bruk av tekniske hjelpemidler.
- Av departementets høringsnotat framgår det at departementet støtter lovutvalgets vurdering om at elever med behov for ADL-trening fortsatt får dette gjennom et vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring. Departementet legger til at «slik ferdighetstrening bør legges inn som en integrert del av skolehverdagen og gli mest mulig naturlig inn i annen opplæring.» (s. 254). Statped støtter intensjonen om at elevens utvikling av ADL-ferdigheter i størst mulig grad bør sees som en integrert del av den opplæringen som skjer i løpet av skolehverdagen. Statped opprettholder imidlertid sitt innspill fra forrige høringsrunde, om at blinde og sterkt svaksynte elever bør gis en eksplisitt rett til opplæring i ADL-ferdigheter på lik linje med rettighetene i §§ 3-5 og 6-4 (punktskriftsopplæring) og § 11-5 (fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel). Statped mener det må være et krav om sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten før det fattes vedtak om slik opplæring.

§ 11-6 Individuelt tilrettelagd opplæring

Elevar har rett til individuelt tilrettelagd opplæring dersom dei treng det for å få tilfredsstillande utbytte av opplæringa.

Statped er positiv til at begrepet «individuelt tilrettelagt opplæring» innføres og at elevers rett til individuelt tilrettelagt opplæring videreføres. Vi støtter departementets anbefaling om at det går tydelig fram av lovbestemmelsen hva individuelt tilrettelagt opplæring innebærer, og mener departementet kan hjemle dette i en forskrift. Det er viktig å få fram at den individuelt tilrettelagte opplæringen fortrinnsvis skal skje i et inkluderende læringsmiljø.

§ 11-7 Vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring og krav om sakkunnig vurdering

Før kommunen eller fylkeskommunen avgjer om ein elev skal få individuelt tilrettelagd opplæring, skal dei hente inn ei sakkunnig vurdering frå den pedagogisk-psykologiske tenesta. Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal ta stilling til om eleven treng individuelt tilrettelagd opplæring. Dersom eleven òg treng personleg assistanse eller fysisk tilrettelegging etter §§ 11-4 og 11-5, skal den sakkunnige vurderinga gi ei heilskapleg vurdering av kva for tilrettelegging eleven treng.

Kommunen og fylkeskommunen kan berre fråvike den sakkunnige vurderinga dersom dei kjem til at eleven kan få tilfredsstillande utbytte av opplæringa på ein annan måte. Ei slik avgjerd skal vere grunnleggjande i vedtaket. I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå reglane om innhaldet i og organiseringa av opplæringa.

Eleven eller foreldra må samtykkje før kommunen eller fylkeskommunen gjer ei sakkunnig vurdering, og før dei gjer vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring. Eit tilbod om individuelt tilrettelagd opplæring skal utarbeidast i samråd med eleven og foreldra, og det skal leggjast stor vekt på kva eleven og foreldra meiner.

Statped støtter at det fortsatt skal være krav om sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten før vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring, men det bør presiseres at en helhetlig vurdering gjelder alle sakkyndige vurderinger og ikke bare ved behov for personlig assistanse eller fysisk tilrettelegging.

§ 11-8 Kva den sakkunnige vurderinga skal innehalde

I den sakkunnige vurderinga skal den pedagogisk-psykologiske tenesta alltid greie ut om

- a) eleven sitt utbytte av opplæringa
- b) kvifor eleven eventuelt ikkje har tilfredsstillande utbytte av opplæringa
- c) kva som er realistiske opplæringsmål for eleven
- d) kva tiltak som kan gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa
- e) kva kompetanse dei som skal gi opplæringa, må ha, dersom det skal gjerast unntak frå kompetansekrava

Statped støtter paragrafen, men vi opprettholder vår anbefaling fra forrige høring om at paragrafen gir hjemmel for en forskrift om den sakkyndige vurderingen og hva den skal inneholde. Det vil også være nødvendig å definere begrepet «tilfredsstillende utbytte».

Statped har i tillegg følgende kommentarer:

- Det legges til et punkt som sier at PP-tjenesten skal vurdere «om ein kan hjelpe på dei vanskane eleven har innanfor det ordinære opplæringstilbodet» (Jfr. gjeldende opplæringslov § 5-3)

§ 11-9 Kompetansekrav for den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring

Den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring, må oppfylle kompetansekrava for å bli tilsett i lærarstilling, jf. § 17-2, og krava om relevant kompetanse i faget det skal undervisast i, jf. § 17-3.

I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå kompetansekrava dersom det vil gi eleven betre opplæring. Slike unntak kan berre gjerast for personar med ei universitets- eller høgskoleutdanning som gjer dei særleg eigna til å vareta behova til eleven.

- Statped støtter paragrafen, men påpeker også i denne høringen at den som har ansvaret for den tilrettelagte opplæringen må ha relevant pedagogisk kompetanse. Dette er viktig for å sikre et likeverdig opplæringstilbud og et godt læringsutbytte i et inkluderende læringsfellesskap. Det er en utfordring at assistenter og ufaglærte i for stor grad har stått for spesialundervisningen i skolen.
- Vi støtter også at når det er behov for fagpersoner med annen relevant kompetanse for å sikre eleven et bedre opplæringstilbud, må det være fagpersoner med høyere utdanning. Dette vil være aktuelt når en elev har behov for hjelp av f.eks. audiopedagog eller logoped.

§ 11-11 Årleg evaluering av utbyttet av den individuelt tilrettelagde opplæringa

Skolen skal éin gong i året utarbeide ei skriftleg oversikt over den individuelt tilrettelagde opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven sett opp mot måla i den individuelle opplæringsplanen. Eleven eller foreldra skal få tilgang til oversikta og vurderinga.

Forslagene støttes, men Statped ønsker å legge til at årlig evaluering må bygge på underveisvurdering og tilpassing av opplæringstilbudet gjennom året. Statped forventer videre at underveisvurdering for elever med individuelt tilrettelagt opplæring også ivaretas i tråd med til enhver tid gjeldende forskrift for vurdering.

Statped foreslår at følgende legges til i paragrafteksten: "Den årlege evalueringa må bygge på løpande undervegsvurdering og opplæringstilbodet gjennom året."

§ 11-12 Opplæring av elevar med behov for alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)

Elevar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få bruke eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa. Det same gjeld for dei som har læretid i bedrift.

Elevar og lære kandidatlar har òg rett til den opplæringa dei treng for å kunne bruke alternativ og supplerande kommunikasjon. Denne opplæringa kan vere ein del av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter § 11-6.

Statped er glad for at denne paragrafen er tatt inn i forslaget til ny opplæringslov. Statped erfarer at det er stor variasjon når det gjelder kompetanse i ASK i kommuner/fylkeskommuner til å gi denne opplæringen. Dette må sees i sammenheng med §17-8 Krav om kompetanse i skolen.

I forslaget slås retten til opplæring fast. I praksis ser Statped at det generelt er for lavt fokus på, og for lite målrettet arbeid med å gi elevene tilgang på en uttrykksform som gir de mulighet til å delta, lære og utvikle seg, både faglig og sosialt. Vi erfarer at det velges kommunikasjonsløsninger som ikke alltid er egnet eller dekkende for elevenes behov. Opplæring i ASK er en kontinuerlig prosess. Språkmiljøet og kommunikasjonspartnere er avgjørende for elevenes utviklingsmuligheter. Uttrykksformene og tilretteleggingen for å kunne uttrykke seg språklig må derfor stadig være under vurdering, tilpasses og utvikles slik at elevene kan utvikle potensialet sitt.

§ 11-13 Pedagogisk-psykologisk teneste

Kommunen og fylkeskommunen skal ha ei pedagogisk-psykologisk teneste.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal samarbeide med og støtte skolane i arbeidet deira for å gi eit inkluderande opplæringstilbod til elevar som har ulike behov for tilrettelegging av opplæringa. Tenesta skal

a) støtte og rettleie skolane i å greie ut behov for tilrettelegging av opplæringa og eventuelt setje inn tiltak så tidleg som mogleg

b) hjelpe til med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å oppnå eit inkluderande og tilrettelagd opplæringstilbod

Der lova eller forskrift til lova krev sakkunnig vurdering, er det den pedagogiskpsykologiske tenesta som skal utarbeide vurderingane.

Departementet kan gi forskrift om i kva tilfelle den pedagogisk-psykologiske tenesta skal utarbeide sakkunnige vurderingar.

Statped støtter paragrafen og mener det er viktig at PP-tjenesten konsentrerer arbeidet sitt om det inkluderende opplæringstilbudet til elever med ulike behov for tilrettelagt opplæring.

Statped har i tillegg følgende kommentarer:

- PP-tjenesten skal være en faglig kompetent og uavhengig tjeneste. Det er et viktig prinsipp og bidrar til å sikre elevene et forsvarlig opplæringstilbud.
- PP-tjenesten skal bistå skolene i alle overganger (fra barnehage til skole, mellom ulike trinn og skolenivå), og dersom det skjer vesentlige endringer i en elevs liv, som for eksempel ulike skader og psykiske/fysiske endringer.

- Vi opprettholder også kommentaren vår fra forrige høring om at det må settes krav til kompetanse og bemanning for PP-tjenesten, gjerne hjemlet i forskrift til loven. Dette er viktig for at tjenesten skal kunne oppfylle mandatet sitt og nødvendig for å sikre en god og likeverdig tjeneste

Kapittel 14 Organiseringa av opplæringa og reglar for livssynsopplæringa

§ 14-4 Fjernundervisning

Delar av opplæringa kan gjennomførast utan at læraren er til stades saman med elevane (fjernundervisning). Fjernundervisning kan brukast dersom kommunen og fylkeskommunen kan godtgjere at det er gode grunnar for det, og at opplæringa vil vere trygg og pedagogisk forsvarleg. Fjernundervisninga skal gjennomførast slik at elevane og læraren kan kommunisere effektivt med tekniske hjelpemiddel.

At det må vere gode grunnar til å gjennomføre opplæringa som fjernundervisning, betyr at fordelane for elevane må vere større enn ulempene ved å gjennomføre opplæringa slik. Fordelar kan mellom anna vere høve til å få tilbod i fag som elles ikkje ville vore mogleg, og høve til få betre tilpassing ut frå nivå.

Når det skal vurderast om det vil vere trygt og pedagogisk forsvarleg å gi delar av opplæringa som fjernundervisning, skal det mellom anna takast omsyn til elevane si høve til læring, utvikling, trivsel og sosial samkjensle. Det skal også takast omsyn til om skolen har nødvendig og eigna utstyr og kompetanse til å gi slik opplæring.

At elevane og læraren må kunne kommunisere effektivt, betyr at elevane må ha tilsvarende høve for fagleg hjelp og oppfølging som om læraren var fysisk til stades. Dessutan må læraren ha tilsvarende høve til å gi opplæring, gjere vurderingar og registrere eventuelt fråvær. Dei tekniske løysingane som blir nytta, må leggje til rette for kommunikasjon i sanntid eller med kort responstid.

Elevane skal som hovudregel få fjernundervisning på skolen. Ein elev i grunnskolen kan få fjernundervisning andre stader enn på skolen i særlege tilfelle. Ein elev i vidaregåande skole kan få fjernundervisning andre stader enn på skolen i særlege tilfelle eller etter avtale med rektor.

Departementet kan gi forskrift om fjernundervisning, der det mellom anna kan setjast fleire vilkår for å bruke fjernundervisning.

Statped støtter forslaget og har følgende kommentarer:

- Bestemmelsen vil bidra til at rettighetene i §§ 3-2 og 6-2 om retten til opplæring i og på samisk kan oppfylles også utenfor de samiske forvaltningsområdene.
- Fjernundervisning i tegnspråk: Støttes under forutsetning av at fjernundervisning er et supplement til undervisning i og på norsk tegnspråk der både elever og lærere er fysisk til stede. Fjernundervisningen må ikke føre til en nedprioritering av kommunens ansvar for å gi tegnspråkopplæring til sine elever.
- Etter Statpeds erfaring kan også elever med særskilte opplæringsbehov ta del i fjernundervisning i eksempelvis samisk.
- I tillegg til at det tekniske fungerer, krever fjernundervisning fysisk tilstedeværelse av ansvarlig voksen, samt at undervisningen som gis er tilpasset og av gjennomgående høy kvalitet (eks. didaktikk, metodikk, relasjonelt).
- Vi mener det bør gis en hjemmel i paragrafen til en forskrift med kriterier for god fjernundervisning.

Kapittel 15 Opplæringspråk, læremiddel og skolebibliotek

§ 15-3 Læremiddel

I norsk og samisk kan skolen berre bruke læremiddel som følgjer offisiell rettskriving. Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at det i opplæringa berre blir brukt

læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris. Krava gjeld for læremiddel som skal brukast jamleg i opplæringa, og som dekkjer vesentlege delar av læreplanen i faget. Krava gjeld ikkje

a) læremiddel i faget norsk

b) læremiddel i fag med årskull med 300 eller færre elevar

c) læremiddel der den norske teksten utgjer ein mindre del

Krava til rettskriving og kravet til at læremidla skal liggje føre på både bokmål og nynorsk, gjeld både trykte og digitale læremiddel som er utvikla til bruk i opplæringa.

Statped støtter innholdet i paragrafen, men opprettholder tilleggskommentarer fra forrige høring:

- Statped mener at statens ansvar for utarbeidelsen av læremidler i og på tegnspråk, i og på lulesamisk, sørsamisk og nordsamisk, for blinde og svaksynte og for elever med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) må tydeliggjøres og sikres i opplæringsloven.
- Forslag til ny opplæringslov §§ 3-2, 3-4, 3-5, 6-2, 6-3, 6-4 og 11-12 gir elever rett til opplæring i og på tegnspråk, punktskrift, samisk og ASK. Dette fordrer læremidler som gjør at elevene kan nå opplæringsmålene i alle fag.
- Statped erfarer at det er behov for læremidler og kartleggingsverktøy for tilrettelagt opplæring etter § 11 -7. Det er viktig at alle elever, uavhengig av språk og kommunikasjonsform sikres en reell tilgang på læremidler. Mangel på læremidler svekker opplæringstilbudet. Kravet gjelder også digitale læremidler.
- Produksjon av læremidler i og på tegnspråk, i og på lulesamisk, sørsamisk og nordsamisk, for blinde og svaksynte og for elever med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) blir ikke ivare tatt godt nok av forlag og kommersielle aktører. Dette fordi produksjonen krever både relevant kompetanse og gir lite kommersiell gevinst.
- Universell utforming eller enkle konverteringer fra eksisterende allmenne produkter vil ikke tilfredsstillende behøvet for didaktiske læremidler hos blinde/sterkt svaksynte og tegnspråklige elever. Disse brukergruppene trenger en særskilt tilrettelegging utover dagens standard for universell utforming.

§ 15-4 Ordlistor, ordbøker og skriveprogram

Dei norskspråklege trykte og digitale ordlistene og ordbøkene skolen brukar, skal vere godkjende av Språkrådet.

Så langt råd er, skal skolen bruke skriveprogram som støttar både bokmål og nynorsk, og som følgjer offisiell rettskriving.

Statped mener at det er viktig at også samiske ordbøker og gjeldende ortografi blir inkludert i paragrafen.

Kapittel 16 Rådgiving

§ 16-1 Rådgiving om utdannings- og yrkesval

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elever i grunnskolen og i den videregående opplæringa får den rådgivinga som dei treng om utdannings- og yrkesval.

Elevane skal få rådgiving på den skolen dei går på, og individuelt dersom dei ønskjer det.

Fylkeskommunen skal sørge for at dei som har læretid i bedrift, har tilgang til rådgiving om utdannings- og yrkesval på den skolen dei sist gjekk på.

§ 16-2 Rådgiving om sosiale og personlege forhold

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elever får den rådgivinga som dei treng om sosiale og personlege forhold som kan ha innverknad på korleis dei har det på skolen.

Elevane skal få rådgiving på den skolen dei går på, og individuelt dersom dei ønskjer det.

Fylkeskommunen skal sørge for at dei som har læretid i bedrift, har tilgang til rådgiving om sosiale og personlege forhold på den skolen dei sist gjekk på.

- Statped er positive til paragrafene, men ser behov for rådgivingstjenester som er bedre tilpasset våre brukergrupper. Skolens rådgiver må samarbeide med PP-tjenesten i grunnskolen og videregående opplæring om rådgiving til elever med særskilte behov.
- I forrige høring åpnet opplæringslovutvalget for at Departementet kunne gi en forskrift om rådgiving om utdanning og yrkesvalg, samt om sosiale og personlige forhold. Statped både var og er positive til en slik forskrift.

Kapittel 17 Personalet i skolen, skolefagleg kompetanse og kvalitetsutvikling

§ 17-2 Krav om kompetanse for å bli tilsett som lærar

Den som skal tilsetjast i lærarstilling, skal ha relevant fagleg og pedagogisk kompetanse seinast når vedkommande tek til i stillinga.

Dersom ingen søkjarar oppfyller kompetansekrava, kan andre tilsetjast mellombels i ei lærarstilling. Slik mellombels tilsetjing kan ikkje vare lenger enn til 31. juli, med mindre søkjaren blir tilsett på det vilkåret at påbyrja lærarutdanning skal fullførast. Kor lenge ei tilsetjing på dette vilkåret skal vare, avtalar arbeidsgivaren og arbeidstakaren ut frå kor stor stilling, kor lang utdanning og kor tilgjengeleg utdanningstilbod det er tale om.

Departementet kan gi forskrift om kva kompetanse ein må ha for å bli tilsett i lærarstilling.

§ 17-3 Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at lærarar har relevant kompetanse i dei faga dei skal undervise i. Dette gjeld ikkje mellombels tilsette.

Kommunen og fylkeskommunen kan fråvike krava i første avsnitt dersom det er nødvendig fordi skolen ikkje har nok lærarar med relevant kompetanse i faget. Ei slik avgjerd må vurderast på nytt kvart skoleår.

Departementet kan gi forskrift om kva som er relevant kompetanse i dei ulike faga.

Statped støtter innholdet i paragrafene. Solid pedagogisk og faglig kompetanse er nødvendig for å sikre alle elever et godt og likeverdig opplæringstilbud. De samme kompetansekravene må også gjelde for de som får ansvaret for den individuelt tilrettelagte

opplæringen (jfr. § 11-9) og for grunnskoleopplæring og videregående opplæring for voksne elever (jfr. § 19-13).

§ 17-6 Bruk av anna personale enn lærarar i opplæringa

Anna personale enn lærarar kan hjelpe til i opplæringa, men skal ikkje ha ansvaret for opplæringa. Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at slikt personale får nødvendig rettleiing av ein lærar.

Statped støtter paragrafen, men ønsker at det legges til at «... slikt personale får nødvendig og **jamleg** rettleiing....».

§ 17-7 Krav om forsvarleg vikarordning

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at skolane har god nok tilgang på lærarar ved vanleg og venta fråvær.

Statped ønsker å understreke at det også er viktig med nok tilgang på lærere som har kompetanse til å ta ansvar for den individuelt tilrettelagte undervisning slik at elevene får den undervisningen de har rett til.

§ 17-8 Krav om kompetanse i skolen

Kommunen og fylkeskommunen har ansvar for å ha den rette og nødvendige kompetansen i skolen.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at lærarar, rektorar og andre tilsette i skolen får høve til å utvikle seg fagleg og pedagogisk så dei kan vere på høgde med utviklinga i skolen og samfunnet.

Statped støtter paragrafen. At kommunen og fylkeskommunen har ansvar for å ha den rette og nødvendige kompetansen i skolen, innebærer også et ansvar for å tilegne seg kompetanse på elevens kommunikasjonsform.

Kapittel 19 Innholdet i og organiseringa av den førebuande opplæringa og den vidaregåande opplæringa for vaksne

§§19-4 til 19-10

I disse paragrafene brukes begrepet «vaksne deltakarar». Statped foreslår at dette erstattes med «vaksne elevar» fordi dette henger saman med en rettighet til opplæring, Bruk av begrepet elev bør være alders-uavhengig og gjennomgående i hele opplæringsloven.

§19-7 Opplæring av vaksne deltakarar med behov for alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)

Deltakarar i opplæringa for vaksne som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få bruke eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa.

Deltakarane har òg rett til den opplæringa dei treng for å kunne bruke alternativ og supplerande kommunikasjon. Denne opplæringa kan vere ein del av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter §§ 19-5 og 19-6.

Statped er glad for at paragrafen er tatt inn i lovforslaget. Vi viser til vår kommentar under § 11-12.

§19-9 Opplæring i og på norsk teiknspråk for voksne deltakere

Deltakere med hørselshemming i førebudende opplæring og vidaregåande opplæring for voksne har rett til opplæring i og på norsk teiknspråk. Opplæringa kan givast med tolk.

Innføring av rett til opplæring i og på tegnspråk for voksne elever er ny og Statped støtter dette.

Vi har følgende innspill til «*Opplæringa kan givast med tolk*»

- Tolking er ikke opplæring i og på norsk tegnspråk. Tolking bør derfor ikke stå i en paragraf som handler om retten til å få opplæringen på et gitt språk.
- Opplæring i tegnspråk krever en tegnspråklig lærer med fagkompetanse i norsk tegnspråk.
- Opplæring i tegnspråk, bør gis i et tegnspråkmiljø.

§ 19-10 Opplæring i punktskrift for voksne deltakere

Deltakere i førebudende opplæring og vidaregåande opplæring for voksne har rett til opplæring i punktskrift etter §§ 3-5 og 6-4.

Statped støtter paragrafen, og vil presisere at denne må sees i sammenheng med § 18-2 «.....*Voksne har rett til førebudende opplæring dersom dei treng ny opplæring på grunn av skade eller sjukdom.*» Behovet for å lære punktskrift kan oppstå sent i livet og lenge etter at grunnskole- og vidaregåande opplæring er fullført.

§ 19-13 Kompetansekrav for lærere i opplæringa for voksne

Kompetansekrava og kvalifikasjonsprinsippet i §§ 17-2, 17-3 og 17-4 gjeld òg i den førebudende opplæringa og den vidaregåande opplæringa for voksne.

Departementet kan gi forskrift om kompetansekrav for dei som skal undervise deltakere i særskild norskopplæring.

Statped støtter at Departementet kan gi en forskrift til denne paragrafen.

Med hilsen

Kristina Medin
Avdelingsdirektør

Pål Merkesdal
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert